

Nehézfémion mennyiségi meghatározása spektrofotometrián

Információs lap

Eszközök: spektrofotométer, küvetták, 100 cm³-es és 50 cm³-es mérőlombikok, 20 cm³-es osztott pipetta, 250 cm³-es és 100 cm³-es főzőpohár, ioncserélt vizes palack, kesztyű, pipettalabda.

Vegyszer: nehézfém-só, pl. Cu, Ni, Mn, Co, vagy Cr-vegyület

Végrehajtás:

- Készítsenek 200,0 cm³ 0,50 mol/dm³ koncentrációjú oldatot a fémsóból.
- Mérjen be a fenti törzsoldatból 4,0 – 8,0 – 12,0 – 16,0 – 20,0 cm³-t egy-egy 50 cm³-es mérőlombikba és állítsa valamennyit jelre.
Számítsa ki az oldatsorozat koncentrációit mol/dm³ egységben!
- Adjon be egy névvel ellátott 50 cm³-es mérőlombikot és bürettába töltött törzsoldatot.
- Spektrum üzemmódban vegye fel az alapvonalat, majd a legtöményebb oldat spektrumát.
- Állapítsa meg a maximális elnyeléshez tartozó hullámhosszt.
- Mérjék meg a maximális elnyeléshez tartozó hullámhosszon mérve az oldatsorozat tagjainak abszorbanciáját.
- Mérje meg a minta fényelnyelését is, és határozza meg az oldott anyag koncentrációt mol/dm³ és g fémion/dm³ egységekben.
- Készítsenek jegyzőkönyvet, abban adják meg a keresett koncentrációt **mol/dm³** és **g fémion/cm³** egységekben.

FIGYELEM! A nehézfém-sók oldatait fajtánként (külön a rezet, nikkelt, stb.) gyűjteni kell, **NEM** szabad a **LEFOLYÓ**ba önteni!

Fenol-tartalom meghatározása UV-tartományban spektrofotometriás módszerrel

Információs lap

Eszközök 100 cm³-es mérőlombikok, büretta, spektrofotométer, kvarcüveg küvetta.

Anyagok: fenol (helyette szalicilsav is jó), NaOH, ioncserélt víz.

1. Összehasonlító oldatsorozat készítése 0,005 mol/dm³ koncentrációjú fenol törzsoldatból

- Készítsen 100,0 cm³ 0,005 mol/dm³ koncentrációjú fenol törzsoldatot. Az oldószer 0,1 mol/dm³ koncentrációjú NaOH oldat. $M(\text{fenol}) = 94 \text{ g/mol}$.
- Mérjen be büretta segítségével 100 cm³-es mérőlombikokba a 0,005 mol/dm³ törzsoldatból 0,4; 0,8; 1,2, 1,6 és 2 cm³-fenol törzsoldatot, majd töltsse jelig 0,1 mol/dm³ koncentrációjú NaOH oldattal.
- Az oldat készítésénél *gumikesztyű és védőszemüveg* használata **kötelező!**
- Számolja ki az oldatsorozat tagjainak koncentrációját!

2. A fenol spektrumának meghatározása

- Referencia oldatként a 0,1 mol/dm³ koncentrációjú NaOH oldatot használja, ezzel állítsa be a készülék alapvonalát.
- Határozza meg a fenol abszorpció-maximumát az oldatsorozat legtöményebb tagjával 220 – 320 nm-es tartományban. A méréshez kvarcküvetta használjon.

3. Kalibrációs egyenes felvétele

- Állítsa be a fényelnyelés maximumát. Ezen a hullámhosszon dolgozzon a továbbiakban.
- $\lambda(\text{max})$ hullámhosszon mérje végig – a leghígabbtól a legtöményebb tag felé haladva – az oldatsorozat tagjainak abszorbanciáit.

4. Az ismeretlen minta abszorbanciájának mérése.

- Töltsse jelre 0,1 mol/dm³ koncentrációjú NaOH-oldattal az 100 cm³-es mérőlombikban kapott mintát, majd homogenizálja az oldatot.
- Helyezze a fény útjába a mintát tartalmazó küvetta.
- Mérje a minta abszorbanciáját.
- Nyomtassa ki a kalibrációs görbét, ill. a mért adatokat.

5. Az ismeretlen minta összetételének meghatározása

Adja meg a minta összetételét fenol mg/50 cm³ értékben.

Vaskoncentráció meghatározás tiocianátos színeképzéssel, spektrofotometriásan

Információs lap

Eszközök: 100 cm³-es mérőlombikok, büréta, főzőpohár, mérőhenger, cseppentő.

A szükséges anyagok: kálium-permanganát-oldat, 3 g/dm³, kálium-tiocianát-oldat (kálium-rodanid), 40 g/200 cm³, 5 %-os H₂O₂-oldat; cc. HNO₃

Vas-törzsoldat: 1,404 g Mohr-sót [Fe(NH₄)₂(SO₄)₂·6H₂O] feloldunk 50 cm³ ioncserélt víz és 20 cm³ cc. HCl elegyében. 60-80 °C-ra melegítjük, és cseppenként hozzáadunk annyi 0,02 mol/dm³ koncentrációjú KMnO₄-oldatot, hogy gyengén rózsaszín maradjon, majd ioncserélt vízzel 1000 cm³ mérőlombikban jelig töltjük. Az oldatot műanyag palackban tároljuk. 1 cm³ törzsoldat 0,2 mg Fe³⁺-t tartalmaz (a törzsoldat többnyire készen van).

Vas-munkaoldat: a vas törzsoldat 50 cm³-ét ioncserélt vízzel 500 cm³-re egészítjük ki. A *munkaoldat* mindig frissen készítjük. 1 cm³ munkaoldat 20 µg Fe³⁺-t tartalmaz.

Vizsgálandó minta

Beadandó a bürétába töltött *munkaoldat*, fejenként 1 db 100 cm³-es mérőlombikkal. Töltse ioncserélt vízzel kb. félig (50 cm³) a mérőlombikban kapott anyagot, homogenizálja az oldatot; ez lesz a minta.

Kalibráló oldatsorozat: Bürétával kimérünk 100 cm³-es mérőlombikba 0, 4, 8, 12, 16, 20 cm³ *munkaoldat*ot és ioncserélt vízzel kiegészítjük kb. 50 cm³-re. Az így elkészített oldatsorozat 0 (vak) - 0,8 - 1,6 - 2,4 - 3,2 - 4,0 mg Fe³⁺/dm³ koncentrációjú lesz.

A mérés menete: A kapott vízmintát ioncserélt vízzel kiegészítjük kb. 50 cm³-re.

A vízminta és az oldatsorozat valamennyi tagjához hozzáadunk 2 csepp cc. HNO₃-at, 2 csepp 5 %-os H₂O₂-ot és 1,0 cm³ tiocianát oldatot, majd jelig töltjük. A mintát és az oldatsorozatot 60 percen belül, 500 nm hullámhosszon, az azonos módon elkészített vakmintával szemben fotometráljuk.

Beadandó: a vasion koncentrációja mg/dm³ koncentrációban kifejezve.